

Скорба О.А. Аудит грошових коштів / О. А. Скорба // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Випуск 22. – Суми: ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», 2007. С. 78-82.

УДК 657.6:336.74

К.е.н., доцент Скорба О.А.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Аудит грошових коштів

Розглянуто задачі та методика проведення аудиту грошових коштів у відповідності до міжнародних стандартів аудиту. Представлено план проведення аудиту грошових коштів і наведено приклади тестів контролю щодо проведення аудиту досліджуваного питання. При проведенні аудиту все це дозволяє ефективніше та швидше провести аудит і зменшити власний ризик аудитора.

Ключові слова: грошові кошти, валюта, каса, поточний рахунок

І. Вступ. Сучасні підприємства відповідно до умов ринкової економіки здійснюють як готівкові так і безготівкові розрахунки. Адже потрібно підтримувати фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами, організаціями та робітниками підприємства і окремими особами. Для цього кожне підприємство повинно мати касу для готівкового розрахунку, а для безготівкового розрахунку та зберігання власних коштів - поточні рахунки в установах банків .

Рух грошових коштів суттєво впливає на результати аналізу платоспроможності підприємства та на його подальше існування взагалі. Тому для будь-якого підприємства дуже важливо створити належні умови для чіткого контролю за рухом грошових коштів, зокрема це стосується внутрішнього і зовнішнього контролю.

Окремі питання зазначеної проблеми досліджувалися у працях вітчизняних науковців – Білик М.Д., Білуха М.Т., Давидов Г.М., Савченко В.Я., Усач Б.Ф. та інші.

II. Постановка завдання. Основною метою роботи є розгляд задач та методика проведення аудиту грошових коштів у відповідності з міжнародними стандартами аудиту.

III. Результати. Аудит грошових коштів є актуальним при проведенні операційних перевірок, якщо власник відокремлений від керівництва підприємством і його цікавить не тільки відповідність бухгалтерського обліку існуючим вимогам, законність і обґрунтованість витрат безготівкових коштів, чи порушення у обігу готівки, які можуть стати причиною застосування фінансових санкцій, аудитор виявляє факти шахрайства. Аудитор при виявленні фактів шахрайства і порушень зобов'язаний повідомляти власника і керівника, яким належить право прийняття рішень за результатами перевірки.

Основними завданнями аудиту грошових коштів є:

- перевірка наявності грошових коштів у підприємства та виявлення нестач або надлишків;
- оцінка правильності зберігання та використання грошових коштів;
- перевірка дотримання нормативно-правових актів щодо порядку ведення касових операцій;
- перевірка законності та цільового витрачання грошових коштів;
- оцінка стану розрахунково-платіжної дисципліни та внутрішнього контролю суб'єкта підприємницької діяльності.

Методика проведення аудиту грошових коштів передбачає:

- аудит системи внутрішнього контролю;
- розробку програми аудиту на підставі даних аудиту системи внутрішнього контролю;
- здійснення обраних процедур з метою збору аудиторських доказів;
- формування висновків на підставі зібраних доказів.

При призначенні аудиторів на перевірку, необхідно розподіляти завдання таким чином, щоб весь цикл операцій пов'язаних з готівковим обігом перевіряв один аудитор. До такого циклу операцій можна віднести: касові операції; операції на поточних рахунках в банках; розрахунки з підзвітними особами.

Якщо присутні операції в іноземній валюті процес аудиту було б доцільно розділити на два етапи: аудит операцій у національній валюті та аудит операцій в іноземній валюті.

Визначення межі суттєвості при обов'язковому аудиті може бути встановлено аналогічно до межі, застосовуваної відносно аудиту інших активів; при операційній перевірці з метою дотримання законодавства про обіг готівки – у розмірі встановленого ліміту залишку в касі. Якщо операційний аудит замовлений власником в інших цілях, то межу суттєвості необхідно погодити з ним. Незначні порушення, що допускаються неодноразово, певним чином характеризують виконавців, але не справляють вагомego впливу на достовірність звітності та фінансовий стан підприємства.

Аудит внутрішнього контролю коштів повинен здійснюватись за наступними напрямками:

- розподіл функціональних обов'язків посадових осіб;
- забезпечення належних умов доставки і збереження готівкових коштів;
- наявність контролю з боку керівництва за рухом коштів (наявність підписів керівництва на документах, які є підставою для оплати);
- здійснення заходів, що попереджають порушення в грошовому обігу (нумерація банківських і касових документів; наявність пропусків чи порушень хронології в нумерації; проведення раптових інвентаризацій каси і т. ін.).

При суцільній перевірці складається перелік виявлених порушень. Він може складатися у вільній формі, хоча доцільно розробити єдину форму для всіх розділів перевірки.

При вибірковій перевірці заповнюється відповідний тест, що додається до програми аудиту (Табл. 1, 2.).

Таблиця 1.

ТЕСТ ВИБІРКОВОГО КОНТРОЛЮ
касових документів на відповідність

№ з/п	Елемент вибірки (дата)	Відповідність дати в ордері даті звіту	Відповідність суми цифрами сумі прописом	Відповідність дат оприбуткування готівкової виручки датам у товарних звітах	Відповідність сум інкасації реєстратора розрахункових перацій і зданої виручки	Відповідність суми отриманих коштів у касовому звіті і виписці банку	Відповідність суми зданої виручки в касовому звіті і виписці банку	Разом відхилень по елементу вибірки
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	ПКО №15 від xx.xx. xxxx. р.	+	+	+	+	+	+	
2.	ПКО №16 від xx.xx. xxxx р.	+	+	+	+	+	+	
...								
	Разом відхилень за кожним рівнем контролю							

Таблиця 2

ТЕСТ ВИБІРКОВОГО КОНТРОЛЮ
касових документів

№ з/п	Елемент вибірки (документ)	Наявність підписів				Наявність позначки у відомості при видачі за довіреністю	Наявність паспортних даних при видачі за видатковим ордером	Разом відхилень по елементу вибірки
		Керівника	Головного бухгалтера	Касира	Одержувача			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Платіжна	+	+	+	+	-	-	-

	ВІДОМІСТЬ № 23								
2.	ВКО № 25	-	+	+	+	-	+		
...									
	Разом відхилень за кожним рівнем контролю								

Тести контролю для аудиту операцій на рахунках складаються аналогічним чином, хоча мають певні особливості.

Таблиця 3

ТЕСТ ВІДПОВІДНОСТІ ЗАЛИШКІВ

у синтетичних і аналітичних регістрах обліку у національній валюті

№ з/п	Показники	Дата											
		31.01	28.02	31.03	30.04	31.05	30.06	30.07	31.08	30.09	31.10	30.11	31.12
1.	Залишок у звіті касира	17	15	50	15	3	10	12	10	8	25	50	17
2.	Залишок у Ж-О (відомості)	17	15	50	15	3	10	12	10	8	25	50	17
3.	Залишок у головній книзі	17	15	50	15	3	10	12	10	8	25	50	17

Планом проведення аудиту грошових коштів передбачається:

- перевірка відповідності одержувачів коштів, зазначених у видаткових касових документах, зі списком співробітників підприємства;
- перевірка відповідності одержувачів коштів, зазначених у видаткових банківських документах і в аналітичних регістрах обліку розрахунків з дебіторами (кредиторами);
- перевірка відповідності призначення платежу у видаткових банківських виписках з фактично отриманими активами чи послугами і т. ін.

У випадках коли на погляд аудитора вибіркові перевірки не ефективні, доцільно здійснення суцільного дослідження.

При здійсненні підприємством операцій в іноземній валюті аудитор складає додаткові розділи в анкетах внутрішнього контролю та відповідні тести вибіркового контролю.

Особливістю аудиту операцій в іноземній валюті є аудит розрахунків і відображення в обліку курсових різниць, найбільш прийнятною процедурою є перерахунок.

IV. Висновки. В роботі зазначено задачі, методика, план проведення аудиту грошових коштів та наведено приклади тестів контролю щодо проведення аудиту досліджуваного питання.

При проведенні аудиту з використанням наведеної методики, плану аудиту грошових коштів, а також використання тестів контролю, зменшується власний ризик аудитора та збільшується ефективність і швидкість проведення аудиту. с

Summary

It is considered tasks and method of leadthrough of audit of money facilities in accordance with the international standards of audit. The plan of leadthrough of audit of money facilities is presented and the examples of control tests are resulted in relation to the leadthrough of audit of the probed question. During the leadthrough of audit all of it allows more effective and quick to conduct an audit and decrease the own risk of public accountant.

Література:

1. Аудит. Методика документування: Кол. авторів. За заг. ред. академіка АЕНУ, д.е.н., проф., І.І. Пилипенка. – К.: Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України. – 2003. – 457 с.
2. Давидов Г.М. Аудит: Навч. Посіб.- 2-ге вид., перероб.і доп. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2001. – 363 с.

3. Савченко В.Я. Аудит: Навч. Посіб. – Вид. 2-ге, без змін. – К.: КНЕУ, 2006. – 328 с.

Опубліковано:

Скорба О.А. Аудит грошових коштів / О. А. Скорба // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Випуск 22. – Суми: ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», 2007. С. 78-82.